

13. Кукаркин А.В. Буржуазная массовая культура / А.В. Кукаркин. – М., 1985.
14. Зубавіна І.Б. Час і простір у кінематографі / І.Б. Зубавіна. – К.: Щек, 2008.
15. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. – Львів: Літопис, 1996.
16. Блауберг И.И. Анри Бергсон и философия длительности // Бергсон А. Собр. соч.: В 4 т. – М., 1992. – Т. 1.
17. Лісовий В. Дисидентський рух / В.Лісовий // Музей дисидентського руху.htm
18. Langer S. Problems of Art. P.178.
19. Юнг К.-Г. Современность и будущее К.-Г. Юнг. – Минск, 1992.
20. Бергсон А. Творческая эволюция / А.Бергсон. – СПб., 1914.
21. Kierkegaard S. Abschliessende unwissenschaftliche Nachschrift zu den philosophischen Brocheen. Dusseldorf-Kohlh, 1958.
22. Левчук Л. Західноєвропейська естетика ХХ століття: Навч. посібник / Л.Т. Левчук. – К.: Либідь, 1997. – 144 с.
23. Філософія. Курс лекцій. – К., 1994.
24. Медведєва Л. Віктор Зарецький. Митець, рокований добою / Л.В. Медведєва. – К.: Оранта, 2006.
25. Там само.
26. 10 українських прозаїків. 10 українських поетів: Антологія / Авт.-упоряд. В.Медвідь. – К., 1995. – 162 с.

Резюме

Проаналізовано історичні та філософські передумови виникнення нонконформізму в посттоталітарному просторі української культури.

Ключові слова: онтологія нонконформізму, сакральність, соборність.

Summary

Historical and philosophical pre-conditions of origin of a new type of thought are analysed in modern space of the Ukrainian culture.

Key words: ontology of modern, sacred, cathedral.

УДК 791.6-053.2/5

О.Ю. Калітєвська

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ Й ПРОВЕДЕННЯ ДИТЯЧИХ КОРПОРАТИВІВ ТА ШКІЛЬНИХ СВЯТ

Ми всі є свідками значного зростання кількості проведення театралізованих свят для дітей. Особливо це стосується дитячих корпоративів, що набули останнім часом великої популярності. У цьому випадку не знижується значення і освітніх закладів, які теж прагнуть до інноваційних форм проведення театралізованих свят для школярів. Але організація свят у сімейних розважальних центрах (дитячі корпоративи) та шкільних навчальних закладах має свої суттєві подібності та розбіжності.

Серед численних публікацій, що вийшли друком у популярній періодиці (журнали „Праздник”, „Корпоративна культура”) та відзначаються обміном досвідом щодо проведення таких заходів, відсутні матеріали, котрі б науково пояснювали й узагальнювали особливості організації цих святкових заходів у вище зазначених закладах. Такий стан справ постає і при аналізі книг Д.Генкіна [1], І.Шароєва [4], В.Зайцева [3], А.Горбова [2], що є навчальними посібниками з режисури масових свят. У них ґрунтовно розглядаються теоретико-практичні

питання втілення традиційних видовищних форм, але щодо інноваційних проведення дитячих свят досліджень майже не існує. Зробити порівняльний аналіз у цьому аспекті, визначити цінність та якість таких заходів важливо для збагачення досвіду, перспектив подальшого руху і для захисту від подальших помилок у побудові й організації театралізованих свят для дітей.

Усе вище зазначене й зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Метою статті є виявлення, за допомогою методу компаративного аналізу, спираючись на теоретико-методичні матеріали та особистий практичний досвід, суттєвих спільних і відмінних аспектів організації, постановки та драматургії дитячих свят (на прикладі Дня іменинника) у сімейних розважальних центрах й у шкільних навчальних закладах.

Предмет дослідження – порівняльний аналіз організації, постановки і драматургії масових театралізованих свят для дитячої аудиторії у зазначених вище осередках.

Об'єкт дослідження – масове театралізоване свято для дитячої аудиторії (на прикладі Дня іменинника) в умовах сучасного життя суспільства.

Зростання добробуту деяких верств населення України, зумовило зростання попиту на проведення святкових театральних заходів для дітей у сімейних розважальних центрах („Ігроленд”) та на замовлення дитячих свят у спеціалізованих фірмах (м.Дніпропетровськ „Праздник для всех”). Заходи, організовані цими закладами, можна назвати *дитячими корпоративами*, основна функція яких – гедоністична, розважальна. В той же час існують традиційні театралізовані заходи, які практично не вимагають значних матеріальних внесків і проводяться на базі шкільних навчальних закладів – т.з. *шкільні свята*, функції яких не тільки розважальні, а й пізнавально-виховні. Це і є головною відмінністю у проведенні й організації дитячих корпоративів та шкільних свят.

Свята з приводу дня народження складають чималий відсоток бізнесу сімейних розважальних центрів. Вони можуть давати від 40 до 50% від загального доходу. Ці заклади зазвичай мають шість-сім кімнат для вечірок. Середнє число учасників – 12 дітей. Середня ціна – від 6,95 до 11 доларів за дитину; пакет зазвичай включає у себе запрошення, подарунок для іменинника, ігри (ігри або жетони включаються), торт або морозиво. Присутні також герої мультфільмів, „ростові” ляльки, можливі боулінг, лабіринт. Практично та ж тенденція просліджується і у спеціалізованих фірмах з організації свят. Тобто це бізнес-проект, а вже потім – план та концепція проведення вечірки.

Зовсім інша тенденція спостерігається в організації шкільних свят. Перш за все, це все ж таки план проведення, сценарій заходу, де зовсім відсутня матеріальна база. Сценарій пишеться вчителем (класним керівником, організатором, активними батьками). Дійові особи, – учні, однокласники іменинників або старшокласники.

У зв'язку з матеріальними відмінностями, суттєво відрізняється і художнє оформлення свята та місце його проведення. У сімейних розважальних центрах, – це велика кімната, добре освітлена, що має багато вікон, щоб із вулиці перехожі мали можливість бачити дітей. Тут добре передбачені питання безпеки. Кількість аварійних виходів – той елемент, що складає приємне враження на дорослих. Що стосується меблів, то вони застосовуються тільки в разі необхідності; за столом діти проводять максимум 15 хвилин, більшу частину часу вони ходять, граються або беруть участь у різних розвагах. На підлозі обов'язково є килим. Кімнати мають різні стилі оформлення: наприклад, кімната оформлена як світ ковбоїв; на цю тему побудовані й декорації, включаючи сидіння зі справжніми шкіряними сідлами. У розважальному центрі „Планета друзів” м.Миколаєва кімната оформлена в тематиці Парку Юрського періоду з велетенськими динозаврами, бронтозаврами, птеродактилями тощо. Ще одна цікава тема оформлення є в „Ігроленді” м.Дніпропетровська – кімната у стилі джунглів. При вході до зали дітей зустрічають великі лялькові Жирафа та Слон, зі стелі звисають ліани, на яких розташувалися маленькі мавпочки, крісла та дивани вкриті штучною леопардовою шкірою і т.д. Застосовують в оформленні кімнат не тільки тематичні декорації; за допомогою спеціальних оснащень створюють різноманітну атмосферу свята. Наприклад, для створення казкової, чарівної атмосфери використовують декілька дзеркальних шарів та галогенові лампи.

Зовсім по іншому виглядають кімнати для проведення театралізованих свят у шкільних навчальних закладах. У кращому випадку, це актовка чи спортзала, а часто – їдальня або клас. Відсутні також спеціальні декорації, зазвичай – плакати з вітаннями іменинників, написані учнями та кульки, придбані на кошти класу.

У створенні сценарію важливо, щоб кожне видовище мало свій віковий сенс. У кожному віці свій життєвий досвід, об'єм сприйняття, і лише при такому підході будуть досягнуті взаєморозуміння між сценою та дитячою аудиторією. Вікові особливості враховуються як в організації дитячих корпоративів, так і організації шкільних свят.

Як уже зазначалось вище, авторами сценаріїв шкільних свят є вчителі або організатори позакласної роботи. В більшості сценаріїв сюжет нескладний або зовсім відсутній, як правило, це пролог із загальним вітанням іменинників (їх може бути декілька), невеличка інформація про учасників заходу: коли народилися, чим захоплюються, як навчаються, який мають характер. Можлива пізнавальна сторінка про знаменитих людей, що з'явилися на світ у день народження іменинника, про якості даного зодіакального знаку та ігрова програма. День іменинника у школах проводиться помісячно, а іноді й щоквартально, тому особлива увага до кожного з іменинників свята досить відносна. Їх вітають масово, загалом.

У створенні сценаріїв для дитячих корпоративів просліджується така тенденція: жодного дотримання закону композиції сценарію, глибокої драматургії та розумового перевантаження дітей; розважально – ігрова основа. Але, що стосується іменинників, то аспект, у зв'язку з яким адміністрація сімейних розважальних центрів та фірми з організації свят можуть отримати скаргу, пов'язану з тим, що іменинник не отримує на святі належної уваги. І тому головним завданням в організації масового театралізованого видовища – переконатися, що дитина, у якої день народження, відчуває свою винятковість. Вона не повинна бути забутою, ім'я дитини повторюється на святі багаторазово. Існують, наприклад, способи, завдяки яким іменинник відчуває себе у центрі уваги – його саджають у трьох добре підібраних місцях:

- поряд з акторами на початку свята;
- поряд із ведучими під час свята;
- на „місці слави”, за столом.

„Місце слави” підіймають так, щоб дитина мала відчуття піднесеності над іншими, а на місці, де вона сидить, встановлюють додатковий яскраво-рожевий прожектор. Таким чином іменинник, якому святкують день народження, завжди знаходиться у хорошому настрої [6].

Але існує один нюанс у ставленні організаторів шкільних свят та дитячих корпоративів до іменинників. У школі вчитель добре знає якості, характер, захоплення, стиль поведінки, особливості сприйняття кожного учня і цей досвід може використовувати у сценарії та манері спілкування з кожною дитиною. Можливе також використання особистих здібностей іменинника: акторських, художніх, спортивних, вокальних та інших, у той час, коли інформацію про іменинника організатори корпоративів отримують від батьків, і зазвичай, в обмеженій кількості.

Проте існує й інший аспект цього питання – у школах на перший план завжди виходить поведінка учнів. Де б то не було – на уроках, перервах і навіть святах. Пильне спостереження вчителів за поведінкою класу, постійні зауваження та стримування не дають можливості дітям повністю розслабитись, розважитись, розкрити свої приховані здібності. Адже, в кого б не перевтілювався їх вчитель, він завжди для дітей залишиться вчителем. Що стосується батьків, то деякі з них навіть не мають уявлення про заходи, які проводяться у школі. Тому претензії з їх боку висловлюються рідко. На дитячих корпоративах навпаки, бурхлива й неординарна проява дитячих емоції забезпечує організаторам повний успіх заходу. Тут можуть розкритися талановиті та творчі діти, вільно спілкуватися, відчувати себе впевнено. Можна безкінечно (в рамках замовленого часу) бігати, стрибати, падати, верещати, зауважень від організаторів та артистів бути не може. Трапляються випадки коли діти ображають ведучих, ведуть себе не виховано та не стримано; у таких ситуаціях, якщо і робиться зауваження, то обережно і у жартівливій формі. Інакше ніхто з батьків не буде слухати про те, що їх дитина вела себе не адекватно, їх образа може обернутися

неприємностями для організаторів свята. Головне втримати клієнта, зберегти своє добре ім'я, і забезпечити собі замовлення на майбутнє.

Щодо організації самого святкування дня іменинника, то у сімейних розважальних центрах та фірмах з організації свят воно проходить під девізом: „Усе до найменших деталей!” [5]. Недостатньо лише розважити дітей, батьки тільки замовляють свято, саме організатори турбуються про оформлення торта, вручення подарунків, листівок. Інакше, навіть, якщо свято матиме успіх, батьки не будуть звертатися до них знову. Дорослі беруть до уваги не тільки ігри та подарунки, але й той факт, що вони були звільнені від підготовки, нагляду та прибирання. У цьому і є різниця між сприйнятою цінністю та собівартістю для центрів. Інша тенденція в організації свят спостерігається у школах. Сценарій, ігри, подарунки, солодкий стіл (якщо такий планується), повністю лягає на плечі вчителів, учнів та батьків. Усе залежить від ініціативи та контингенту класу.

Що стосується розрахунку часу проведення заходу, то тут також прослідковується певна відмінність. Відомий той факт, що те, що продовжується понад 30 хвилин, є занадто тривалим для дитини. І взагалі, лише 45 хвилин маленький глядач може сприймати свято чи якийсь інший предмет без відволікання. Цього правила дотримуються у шкільних навчальних закладах, де добре обізнані з дитячою психологією сприйняття та фізіологічними особливостями. Уроки у школі тривають 45 хвилин; у цих межах тривають й різноманітні свята та заходи для молодших школярів. Тоді, як у сімейних центрах відпочинку час проведення заходу може продовжуватися до півтори години, адже вважається, що ніхто з дітей, ідучи з вечірки, не говорить про те, як довго вони на ній були. Вони говорять лише про те, як багато вони розважались. Все залежить від бажання замовника та оплаченого часу. Тут береться до уваги той факт, що не всі діти збираються одночасно (хтось повинен бути при вході, вітаючи дітей, які прийшли рано і яким потрібно ще зорієнтуватися або поговорити з конферанс'є, або навіть залишитися з мамою та переглянути відео).

Обрання ведучих – один із найскладніших аспектів. На практиці доведено правило, яке на перший погляд здається суперечливим: клоуни та ростові ляльки не підходять для вечірок із маленькими дітьми (дошкільний та молодший шкільний вік). За клоунами потрібно спостерігати з відстані 45 метрів у цирку або великій кімнаті, де дитина сидить із батьками. Але з відстані 75 сантиметрів цей великий чоловік у великій перуці та черевиках може налякати дитину. Цього правила не завжди дотримуються не тільки в організації дитячих корпоративів, але й в організації шкільних свят. Організатори дитячих корпоративів у своєму бажанні здивувати клієнтів яскравими, надзвичайно казковими костюмами, використовують образи саме клоунів та ростових ляльок. У результаті відбувається зворотній процес: замість позитивних емоцій деякі діти отримують неприємні враження, що можуть призвести до стресу. Але діти восьми років та старші із задоволенням спілкуються й розважаються з клоунами. Це один із найпростіших та найяскравіших образів ведучих масових театралізованих свят для дітей. Тим більше, на шкільних святах, костюми клоунів виготовляють із підручних матеріалів. Діти молодшого шкільного віку добре сприймають казкових героїв, таких, як Мальвіна та Буратіно, Добра фея, Колобок, Малюк та Карлсон тощо. І все ж таки використання цих образів – прерогатива саме шкільних навчальних закладів. У сімейних розважальних центрах та виїзних фірмах використовують більш сучасні персонажі для ведучих.

Наведемо приклад: одна відома фірма з виготовлення солодошів, замовила режисерам театралізовану розважально-ігрову програму для дітей з метою реклами її продукції. За задумом режисера позитивні герої свята сильні, щедри та добрі тому, що вживають цукерки та тістечка саме цієї фабрики. Головними героями свята були Іван Царевич, Буратіно, Дюймовочка, Лисиця Аліса та Змій Горинич. І коли Буратіно запитав: „Діти, хто полюбляє солодоші нашої фабрики і тому такий сильний та справедливий? Як звать героя, який переможе злого Змія?”, то замість Івана Царевича одні діти вигуквали – „Бетман!”, інші – „Черепашки Ніндзя!” або „Людина Павук!”. А коли Дюймовочка запитувала: „Як звать героя, з яким сталося багато різних пригод, у якого був смішний ніс і який дуже схожий на людину?”, то діти кричали: „Шрек!”. І таких прикладів багато. Не варто звинувачувати юне покоління у необізнаності в літературі та казках.

Вони ростуть та виховуються в інший час, на інших героях та ідеалах. Організатори виїзних фірм та сімейні розважальні центри це добре усвідомили і в драматургії та постановці свят для дітей враховують цей невеликий, але важливий аспект. Тому на дитячих корпоративах використовують такі образи для ведучих, як Джек Горобець, Ковбої, Шрек та Міккі Маус.

Аналізуючи усе вище сказане, зазначимо, що розбіжності в організації та проведенні дитячих корпоративів та шкільних свят полягають у:

- матеріальних відмінностях;
- розбіжностях функцій (дитячі корпоративи – розважальна, шкільні свята розважальна та пізнавально-виховна);
- художньому оформленні та місці проведення;
- особистості іменинника (культ іменинника на дитячих корпоративах, помісячне вітання іменинників на шкільних святах);
- поведінці дітей (довільна у дітей на корпоративах та контроль поведінки на шкільних святах);
- виборі ведучих (традиційні на шкільних святах та сучасні образи й герої на дитячих корпоративах).

Спільностей у цьому аспекті виявлено значно менше: по-перше, це визначення вікових особливостей, а по-друге – не глибока драматургія, легкий сюжет або взагалі його відсутність.

Корпоративні заходи для дитячої аудиторії, у своєму намаганні до інновацій та епатажу, перетворилися на індустрію розваг, що, у свою чергу, призводить до нівелювання національно-культурних надбань, таких як мова, традиції, символи, мораль, ідеали, знання тощо. Свята у шкільних навчальних закладах, навпаки, проходять, зазвичай, у консервативних традиціях, позбавлені барв та яскравих емоцій, що втрачає дитячий інтерес і зацікавленість у подібних заходах. Необхідно віднайти баланс між розвагами та виховною спрямованістю масових театралізованих свят для дітей. Масові театралізовані свята для дитячої аудиторії мають важливе соціокультурне значення, їх слід розглядати як один з основних чинників впливу на формування почуттів, емоцій, естетичних і моральних цінностей, розвиток здібностей, залучення особистості до художніх надбань мистецтва. Діти – наше майбутнє і підвищуючи рівень культури кожної дитини ми підвищуємо рівень культури суспільства загалом.

Джерельні приписи

1. Генкин Д.М. Массовые праздники / Д.М. Генкин. – М.: Просвещение, 1975. – 140 с.
2. Горбов А.С. Режиссура видовищно-театралізованих заходів / А.С. Горбов. – Ф.: Поліфаст, 2004. – 264 с.
3. Зайцев В.Н. Режиссура естради та масових видовищ / В.Н. Зайцев. – К.: Да Кор, 2003. – 302 с.
4. Шароев И.Г. Режиссура эстрады и массовых представлений / И.Г. Шароев. – М.: Просвещение, 1986. – 460 с.
5. Корпоративная культура. – М., 2008-2009.
6. Праздник. – М., 2008-2009.

Резюме

Розглядаються спільні та відмінні риси організації, постановки та драматургії масових театралізованих свят для дитячої аудиторії (на прикладі дня іменинника) у сімейних розважальних центрах та шкільних навчальних закладах.

Ключові слова: масові свята, драматургія, репертуар, сучасне мистецтво.

Summary

It is considered similarities and distinctions of the organisations of statement and dramatic art of the mass dramatized holidays for a children's audience in the family entertaining centres and school educational institutions.

Key words: mass holidays, dramatic, repertoire, contemporary art.